

BEDEN EĞİTİMİ SPOR İLKÖĞRETİM OKULLARI İLE İLGİLİ BİR MODELÖNERİSİ

A PROPOSAL MODEL RELATED TO THE PHYSICAL EDUCATION AND
SPORT PRIMARY SCHOOLS

Yrd Doç Dr .Osman GÖDE

PAÜ. Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğretim Üyesi

Şehmus ASLAN

PAÜ. Rektörlüğü Öğretim Elemanı

Vesile ALKAN

PAÜ. Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü Lisans Öğrencisi

ÖZET

Günümüzde bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler, elektronik, haberleşme ve ulaşım sektöründeki sürekli yenilikler dünya ülkelerini birbirine daha fazla yaklaştırmakta, dünya giderek küçülürken sorunlar daha karmaşık bir hal almaktadır. Bu sorunlarla baş edebilecek insanı yetiştirmek ancak nitelikli eğitim ile mümkün olmaktadır.

Çocuklara küçük yaşlardan başlayarak verilecek eğitim, onlara her yaşta beden, fikir ve ruhsal yönden sağlıklı kalabilmeyi öğretecektir. Bu da beden eğitimi derslerinin önemle ele alınarak amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik uygulamasıyla işlerlik kazanacaktır.

Branş öncesi ve branşa yönelik temel eğitimin yer aldığı ilköğretim okullarında gelişim sürecindeki çocuk, fizyolojik, psikolojik ve zihinsel yönden yetişkinlik döneminin temel özelliklerini almaktadır. Bu dönemde çocuğun sportif ve kişilik gelişimine olumlu ya da olumsuz etkide bulunmak veya hiç etkide bulunmamak gelecekteki başarı-başarısızlık durumunun sınırlarını belirleyecektir.

Yapılan çalışmanın temel amacı Milli Eğitimin amaçları doğrultusunda çocuğun yaşamında bu denli etkin rolü olan beden eğitimi ve spor etkinliklerinin belirli bir noktaya gelerek ileride bunu meslek olarak seçecek kişilerin alt yapısını hazırlamak amacıyla beden eğitimi ve spor ilköğretim okulları ve sanat liselerine ilişkin bir model geliştirme yoluna gidilmiştir.

SUMMARY

In these days rapid developings in science and technology and continuous renewals in the sector of electronic, communication and arrival approach the countries of the world with each other. The world is getting small but the problems are getting more complicated .The man who will solve these problems can educate only by the well-qualified education.

Education which is given to the children begun from young ages will provide physical, ideal and mental health. And physical training courses can provide these.

A child in developing period at primary education schools in which preceding field and field main education is taken place has the main properties of the physiological, psychological and intellectual adult's period. In this period the positive or negative effects or non-effects on child's sport and personality developings will determine the borders of his success and failure.

According to the aim of national education, developing a model related to physical training and sport primary schools and technical schools which aim to prepare the substructure of the students who will select this as a job is the main of this study

GİRİŞ

21. Yüzyıla iki yıl gibi kısa bir zaman kalan günümüzde “Bilgi Toplumu” denilen bir sürece geçiş aşaması yaşamaktayız. Bilgi toplumu, tarım toplumu ve sanayi toplumuna göre daha fazla nitelikli insana ihtiyaç duyulmaktadır. Bilgi toplumunun ihtiyaç duyduğu insan profili ise eğitim ile gerçekleştirilir. Günümüzde bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler, elektronik, haberleşme ve ulaşım sektöründeki sürekli yenilikler dünya ülkelerini birbirine daha fazla yaklaştırmakta, dünya giderek küçülürken sorunlar daha karmaşık bir hal almaktadır. Bu sorunlarla baş edebilecek insanı yetiştirmek ancak nitelikli eğitim ile mümkün olacaktır.

Eğitimin işlevi, dürüst, özgür düşünebilen, sorumluluk duygusu taşıyan, bağınazlığa kapılmayan, hoşgörülü, önyargısız, eleştiriye açık, ölçülü, güzelliği duyabilen, özgür, demokratik ve toplumsal düzenin erdemlerini değerlendirebilen aydın kişiler yetişmesini sağlamaktır.

Kalkınmanın temelini eğitim olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü eğitim, bilgi ve becerilerin en sağlıklı ve güvenilir bir şekilde ürün oluşturunabilmesinin önkoşulu niteliğindedir. Elbette bir ülkede yurttaşların ülke kalkınmasına katkıda bulunmaları için eğitilmeleri kaçınılmazdır. Bireylerin belli bir yeterliliğe ulaşabilmeleri kendi çabaları ile oldukça zor ve çoğu kez imkansızdır. Bu nedenle bireylerin örgün eğitim kurumlarında yetiştirilmeleri gerekir. Çünkü bireyler bir toplumda yaşamlarını sürdürmenin yanı sıra üzerlerine düşen görevi yerine getirmek, aynı zamanda kendilerine toplumsal bir konum sağlamak için bazı davranışları öğrenmelidirler.

1739 Sayılı Milli eğitim Temel Kanununun genel amaçları incelendiğinde yetiştirmek istediğimiz insanda dört temel özellik olması gerektiğini görüyoruz. Bunlar; özgür düşünceli insan, iyi yurttaş, kültürel kimlik sahibi insan ve meslek sahibi insandır.

Yapılan çalışmanın temel amacı Milli Eğitimin temel amaçları doğrultusunda bir birey yetiştirirken bu kişinin nitelikli bir meslek adamı olmasını sağlamaktır. Milli Eğitim Temel Kanununun (1739) genel amaçlarından üçüncüsü şöyledir; “Türk milletinin bütün fertlerini, ilgi, istidat ve kabiliyetleri geliştirerek gerekli bilgi, beceri ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır.”

Gelişme ve değişimler insanı bir çok yönden etkilemektedir. Bu gelişmeler ve değişimler karşısında bütün toplumlar nitelikli insan gücünü yetiştirmek zorunda olduklarının bilincindedir. Nitelikli insan gücü beden ve ruhen sağlıklı olmalıdır. Hareket faktörünün her çeşidini ve bütün prensiplerini kapsayan “Beden Eğitimi ve Spor”, insanların beden ve ruh yapısının eğitilip geliştirilmesinde en uygun ve en önemli araçtır.

Klasik eğitim anlayışı özde zihinsel gelişimi sağlamaya odaklanırken, çağdaş eğitim anlayışı bu değişimi zihinsel, duygusal, toplumsal ve bedensel işlevler bakımından bir bütünlük içinde ele almaktadır. Bu bütünlük içinde beden eğitimi, eğitim amaçlarının çoğunun, hareketler yolu ile kazandırılabilceği tek disiplindir.

Çocuklara küçük yaşlardan başlayarak verilecek bedensel eğitim, onlara her yaşta beden, fikir ve ruhsal yönden sağlıklı kalabilmeyi öğretecektir. Bu da beden eğitimi derslerinin önemle ele alınarak amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik uygulamasıyla işlerlik kazanacaktır.

Branş öncesi ve branşa yönelik temel eğitimin yer aldığı ilköğretim okullarında gelişim sürecindeki çocuk fizyolojik, psikolojik ve zihinsel yönden yetişkinlik döneminin temel özelliklerini almaktadır. Bu dönemde çocuğun sportif ve kişilik gelişimine olumlu ya da olumsuz etkide bulunmak veya hiç etkide bulunmamak gelecekteki başarı-başarısızlık durumunun sınırlarını belirlemektedir. Ayrıca bu dönem çocuğun spor yapma alışkanlığının kazandırılması ve biçimlendirilmesi yönünden ayrı bir önem taşımaktadır. Bunlara dayalı olarak çalışmada çocuğun yaşamında bu denli etkin rolü olan beden eğitimi ve spor etkinliklerinin belirli bir noktaya gelerek ileride bunu meslek olarak seçecek kişilerin alt yapısını hazırlamak amacıyla Beden Eğitimi ve Spor İlköğretim Okulları ve Sanat Liselerine ilişkin bir model geliştirme yoluna gidilmiştir.

MODEL ÖNERİSİ

Beden Eğitimi ve Spor etkinliklerini meslek haline getirmiş nitelikli bireylerin yetiştirilmesi için sekiz yıllık Beden Eğitimi ve Spor İlköğretim okulları ile bu okulları takiben dört yıllık Spor Liselerinin kurulması tasarlanmaktadır. Buradan mezun olan öğrencilerin sözü edilen alanda istihdam edilmesi ile bu bireylerden alınacak verimin yüksek düzeyde olacağı umulmaktadır.

Tasarlanan Beden Eğitimi ve Spor İlköğretim okulları modelinin ana öğrenci kaynağını küçük yaşta spora başlamış ve aileleri tarafından bu alana yönlendirilmek istenen öğrenciler oluşturmaktadır. Temel olarak bu okullara alınacak öğrenciler bir seçme sınavına tabii tutulacak ve spor yapmalarına engel olacak düzeyde bedensel engeli bulunmayacaktır. Alınan bu öğrencilerin hem Milli Eğitimin öngördüğü

temel amaçları gerçekleştirebilecek niteliklere sahip olmaları hem de eğitimleri sırasında ortaya çıkan bazı nedenlerden dolayı (kaza sonucu engelli duruma düşmek ya da farklı bir alana ilgi duymak gibi) örgün eğitim kurumları arasında geçiş yapabilmeleri için programlar birbirine paralel olarak hazırlanacaktır. Ayrıca bu okullar amaçlanan nitelikli eğitimin verilebilmesi için bina, tesis, araç-gereç ve donanım açısından istenen yeterliliğe sahip olmalıdırlar.

Büyük İllerde ve ilçelerde açılacak olan spor ilköğretim okullarındaki öğrencilerin o il ve ilçelerde açılan yaz spor okulları ve spor okullarının öğrencilerinin yarışacağı organizasyonlardan seçilir.

Beden Eğitimi ve Spor İlköğretim okullarına yukarıda belirtilen şartlara uygun olarak 7 yaşında alınan öğrenciler 1., 2., ve 3. Sınıflarda aşağıda belirtilen programı izleyeceklerdir.

Haftada 12 saat Türkçe, 5 saat Matematik, 5 saat Hayat Bilgisi, 1 saat Müzik, 1 saat Resim-iş, 1 saat Çevre-Sağlık-Trafik-okuma ve 5 saat Beden Eğitimi olmak üzere toplam 30 kredilik ders almak zorundadırlar. Öğrenciler 4. Sınıfta haftada 10 saat olan Beden Eğitimi dersinde jimnastik, atletizm ve yüzme çalışmalarının yanı sıra birden çok branş seçme yoluna gideceklerdir. 5. Sınıfa gelen öğrenci ise rehberlik çalışmaları ve kendi ilgisi doğrultusunda bir branşa yönlendirilecektir.

6. ve 7. Sınıflarda haftada 6 saat Yabancı Dil, 4 saat Türkçe, 2 saat Bilgisayar, 2 saat Matematik, 1 saat Fen Bilgisi, 1 saat Milli Tarih, 1 saat Milli Coğrafya, 1 saat Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 12 saat Beden Eğitimi, 8. Sınıfta ise; 6 saat Yabancı Dil, 4 saat Türkçe, 3 saat Bilgisayar, 1 saat Matematik, 1 saat Fen Bilgisi, 1 saat Vatandaşlık Bilgisi, 1 saat T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, 1 saat Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 12 saat Beden Eğitimi olmak üzere toplam 30 kredilik ders almak zorundadırlar. 6. Sınıfta öğrenci Beden Eğitimi dersinde branş çalışmalarına devam edecektir ve yıl sonunda yapılan rehberlik çalışmaları çerçevesinde öğrencinin kesin branşına karar verilecektir. 7. ve 8. sınıflar ise; Beden eğitimi dersi bakımından branş ağırlıklı olarak yürütülecektir. 8. Sınıfın sonunda otoritelerin katılımı ile son kez değerlendirme yapılarak öğrencilerin bir üst kuruma ve kulüplere geçişi için karteks hazırlanacaktır. 8. sınıfın sonunda öğrencinin yeteneklerinin sınırlı görünmesi durumunda akademik boyutta herhangi bir problem yoksa spor bilimlerinde uzmanlığa yönelmesi için çalışılacaktır.

Spor Liseleri ortaöğretim (genel lise) programına paralel olarak belli temel bilgilerin yanı sıra üniversitede spor bilimcisi, spor yöneticisi ve antrenör, beden eğitimi öğretmeni yetiştiren bölümlere öğrenci hazırlamaktır. Dersleri , %40'ı ortaöğretim programına paralel olarak yürütülecek %60'ı ise spor ile ilgili teorik bilgilerin yanı sıra branşta spesifik çalışmalar, gelişim ve performans antrenmanları ile kulüp, ulusal ve uluslar arası çalışmaları kapsamaktadır. Öğrencilerin eğitimleri sırasında yabancı dil ve bilgisayar çalışmalarına ağırlık verilecektir. Spor Liselerini başarı ile bitiren öğrenciler için üniversitelerin ilgili bölümlerinde %80'lik bir kontenjan ayrılacaktır. Yüksek öğrenimine başlamadan önce 12 yıl süre ile beden eğitimi ve spor ile iç içe olan öğrencinin alacağı yüksek öğrenim ile diğer öğrencilere oranla çok daha başarılı olacağı tasarlanmaktadır.

Böyle bir model çerçevesinde bilinçli, donanımlı, planlayıcı ve uygulayıcı olmak, çekirdek bir altyapı kurularak sonraki yıllar için daha geniş tabanlı nitelikli kadrolarla oluşturulabilir.

70'li yıllarda denen spor liseleri uygulamalarından ders alınarak aynı hatalara düşmemek için iyi yetişmiş kadrolar ile politik beklentilerden uzak, rasyonel programlar uygulamaya konulmalıdır.

KAYNAKÇA

- 1-AKYÜZ, **Yakup**. (1993). Türk Eğitim Tarihi, (Başlangıçtan 1993'e), İstanbul, Kültür Koleji Yayınları2.
- 2-CİCİOĞLU, **Hasan**. (1995). Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim (Tarihi Gelişimi), Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi.
- 3-DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (1979). Beden Eğitimi ve Spor IV. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, Yayın No: 1688, Ö.İ.K. 290
- 4-DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (1967). Kalkınma Planı, (İkinci Beş Yıl 1968-1972), Ankara, Başbakanlık Devlet Matbaası.
- 5-DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (1972). Kalkınma Planı, (Üçüncü Beş Yıl 1973-1977), Ankara. Yayın No:1271, Başbakanlık Basımevi
- 6-DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (1979). Kalkınma Planı, (Dördüncü Beş Yıl 1979-1983), Ankara, Yayın No:1664, Başbakanlık Basımevi
- 7-DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (1985). Kalkınma Planı, (Beşinci Beş Yıl 1985-1989), Ankara, Yayın No:1974, Başbakanlık Basımevi
- 8-DOĞAN, **Hıfzı**. (1972). Ortaöğretim Programlarındaki Yönelmeler, (1924-1970), İstanbul: Talim Terbiye Dairesi Yayın No: 16, Milli Eğitim Basımevi
- 9-ERGİN, **O. Nuri**. (1977). Türkiye Maarif Tarihi, İstanbul, Cilt:I, III, IV, Eser Matbaası.
- 10-ERTÜRK, **Selahattin**. (1991). Eğitimde Program Geliştirme, Ankara.
- 11-G.S.B. (Gençlik Spor Bakanlığı). (1973). İlkokullarda Beden Eğitimi, Ankara, Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları 4. Başbakanlık Basımevi.
- 12-GÖDE, **Osman**. (1989). Çağdaş Spor Eğitimi ve Türkiye'de Durum, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- 13-GÖKDAĞ, Cemal.** Beden Terbiyesinin Okullara Giriş, Beden Terbiyesi ve Spor Dergisi 1, (İkinci Kanun 1939), s. 5-27
- 14-GÖKMEN, Hülya-WALTER, Schnitger.** (1981). Zorunlu-Seçmeli Beden Eğitimi Dersleri ve Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Uygulanabilirliği, Ankara, Alman Teknik İşbirliği Cemiyeti (G.T.Z.), Türk-Alman Projesi.
- 15-M.E.B.** (1994). İlk-Ortaöğretim Kurumları Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Talimatı, Ankara, Mesleki ve teknik Açık Öğretim okulu Matbaası
- 16-ORHUN, Adnan.** (1980). Eğitime bilimsel Yaklaşımla Beden Eğitimi Kuramına Giriş ve Temel Kavramlar, İzmir. Ege Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yayını, Bölüm 1.
- 17-UNAF, F. Reşit.** (1964). Türkiye Eğitim Sisteminin Gelişmesinde Tarihi Bir Bakış, Ankara, Milli Eğitim Basımevi.
- 18-VARIŞ, Fatma.** (1988). Eğitimde program Geliştirme “Teori ve Teknikleri” Ankara